

CYFARFOD	Pwyllgor Gwasanaethau Democratiaeth
DYDDIAD	3 Tachwedd 2026
TEITL	Diogelwch Cyngorwyr
PWRPAS	Cyflwyno diweddariad ar y gwaith sy'n cael ei wneud o ran Diogelwch Aelodau
ARGYMHELLIAD	Nodi a derbyn yr adroddiad.
AWDUR	Vera Jones Rheolwr Gwasanaeth Democratiaeth ac Iaith

1. Mae diogelwch Aelodau wedi bod yn ac yn parhau i fod yn flaenoriaeth i'r Gwasanaeth Democratiaeth. Yn anffodus mae'n parhau'n bwnc sydd angen sylw'n gyson. Rydym yn ymwybodol fod nifer o Gyngorwyr yn wynebu bygythiadau yn eu cymunedau ac rydym ar gael i gynnig cymorth a chefnogaeth i aelodau unigol pan fo materion diogelwch neu lles yn codi.
2. Bu i'r Pennaeth Gwasanaethau Democratiaeth adrodd yn ei Adroddiad Blyneddol yn 2024/25 fod angen codi ymwybyddiaeth Cyngorwyr o'r angen i adrodd ar unrhyw ddigwyddiad neu fygythiad, gan lenwi a dychwelyd y ffurflenni perthnasol (HS11).
3. Mae'r adroddiad yn nodi'r gwaith mae'r Cyngor wedi ei wneud dros y misoedd diwethaf i sicrhau fod diogelwch aelodau yn cael sylw cyson.
4. Digwyddiad Cofio Jo Cox
 - 4.1 Ar y 19eg o Fehefin, yn dilyn Rybydd o Gynnig yn y Cyngor Llawn, cynhaliwyd digwyddiad i Gyngorwyr i gofio am Jo Cox. Roedd yn rhan o'r digwyddiad cenedlaethol 'Great Get Together'. Daeth Cyngorwyr at ei gilydd dan faner yr hyn oedd yn bwysig i Jo Cox, sef i ddathlu yr hyn sy'n ein cysylltu gan ddangos fod gennym fwy yn gyffredin na'r materion sydd yn ein gwahanu.
 - 4.2 Cafwyd cyfle i gael trafodaethau agored a derbyn gwybodaeth ynghylch
 - y bygythiadau a'r heriau sydd yn eu wynebu Aelodau yn eu cymunedau,
 - ymarfer da wrth ystyried diogelwch Aelodau yn y gymuned ac mewn cyfarfodydd
 - arweiniad i Aelodau ar sut i gynnal digwyddiadau yn ddiogel
 - codi ymwybyddiaeth o'r gefnogaeth sydd ar gael gan y Cyngor.
 - 4.3 Tynnwyd sylw at y gefnogaeth sydd ar gael gennym ni yma yn y Cyngor, yn arbennig y tudalennau ar y fewnwyd aelodau ynghylch diogelwch Aelodau ac ynghylch llesiant Aelodau. Yn ogystal, cafwyd cyfle i atgoffa'r Aelodau o'r gefnogaeth benodol sydd ar gael i Aelodau Etholedig gan swyddog dynodedig yn Heddlu Gogledd Cymru trwy "Operation Ford". Mae'n bwysig fod unrhyw aelod sy'n cysylltu gyda'r heddlu am gymorth os oes rhywbeth yn/wedi digwydd iddynt yn nodi fod y digwyddiad yn berthnasol i "Operation Ford".

- 4.4 Roedd yn fore gwerthfawr o gyfnewid profiadau, ac amlygodd fod Cynghorwyr o bob plaid a chefnidir yn aml yn wynebu'r un materion. Nodwyd cais gan yr Aelodau a fu'n bresennol i'r Cyngor gynnal sesiynau o'r fath yn fwy rheolaidd er mwyn rhoi cyfle i Gynghorwyr rannu profiadau, adnabod datrysiadau posib ac ymarfer da sydd wedi gweithio i eraill a chael cefnogaeth eu cyd-gynghorwyr.

5. Hyfforddiant Adrodd Digwyddiadau i Gynghorwyr

- 5.1 Fel yr adroddwyd eisoes, rydym yn ymwybodol fod Cynghorwyr yn wynebu digwyddiadau ac/neu fygythiadau yn sgil eu rôl fel Cynghorwyr. Wedi dweud hynny, mae'r dystiolaeth ffeithiol sydd gennym o'r nifer digwyddiadau yn isel iawn. Mae wedi bod yn ofyn ers blynnyddoedd i Aelodau adrodd ar ddamweiniau, ddigwyddiadau treisgar a pheryglus neu fygythiadau o'r fath gan lenwi ffurflen benodol (HS11), ond mae'r nifer sydd wedi eu llenwi yn isel iawn.
- 5.2 Fel rhan o'r gwaith o godi ymwybyddiaeth Aelodau o'r angen i adrodd ar unrhyw ddigwyddiad neu fygythiad cynhaliwyd sesiwn hyfforddiant rhithiol gan y Tîm Iechyd a Diogelwch. Roedd yr hyfforddiant yn ychwanegiad i'r hyfforddiant craidd 'Arwain yn ddiogel'.
- 5.3 Mae'r Cyngor wedi moderneiddio a symleiddio'r drefn adrodd digwyddiadau ac wedi creu ffurflenni digidol er mwyn adrodd damweiniau, peryglon a digwyddiadau treisgar a pheryglus. Roedd y sesiwn yn darparu'r wybodaeth a'r sgiliau angenrheidiol i sicrhau bod pob unigolyn yn gallu defnyddio'r system yn hyderus ac yn gywir. Bwriedir cynnal y sesiynau yma i gynghorwyr yn y dyfodol.
- 5.5 Gyda'r etholiad Llywodraeth Leol ar y gorwel mae'n debyg y bydd nifer o Aelodau Etholedig yn paratoi i fynd allan i ymgyrchu dros y misoedd nesaf. Rydym yn annog ein holl aelodau i fod yn ymgyfarwyddo a'r wybodaeth ynghylch diogelwch sydd ar y safle we fel rhan o'u gwaith paratoi at yr etholiad. Yn ogystal, petai unrhyw Gynghorydd yn wynebu un o'r sefyllfaoedd hyn anogir hwy i adrodd y digwyddiad ar y system, neu i gysylltu â ni fel Cyngor petai chi angen cymorth. Ni ddylai neb wynebu hyn ar ben eu hunain.

6. **PENDERFYNIAD A GEISIR**

Gofynnir i'r Pwyllgor Gwasanaethau Democratiaeth nodi a derbyn yr adroddiad